

HENRIETTE ROLAND HOLSTPRIJS 2026

ADVIES VAN DE COMMISSIE VAN VOORDRACHT

De Henriette Roland Holstprij van de Maatschappij der Nederlandse Letterkunde bekroont een Nederlandstalig werk dat zowel uitmunt door sociale bewogenheid als door literair niveau. Maar wat betekent dat precies? De commissie van voordracht is op zoek gegaan naar een werk dat zich betrokken toont op actuele vraagstukken, dat aandacht heeft voor sociale ongelijkheid door stem te geven aan minder gehoorde groepen, en dat impact kan hebben op het maatschappelijk debat. Daarbij ging de commissie ervan uit dat literaire kwaliteit tot stand kan komen vanuit de meest uiteenlopende literatuuropvattingen en in een grote verscheidenheid aan genres en vormen.

In een eerste fase stelde de commissie een groslijst samen van 76 titels (proza, poëzie en toneel) die verschenen in de periode 2020-2025. Die groslijst bracht ze vervolgens terug tot veertien titels die voor verdere beoordeling in aanmerking kwamen. Daaronder waren acht romans en zes dichtbundels. Na vergelijking en weging van deze veertien titels met het oog op sociale bewogenheid en literair niveau heeft de commissie besloten tot voordracht van *Indolente* (2023) van Dewi de Nijs Bik. Zo wordt de Henriette Roland Holstprij voor het eerst in zijn bestaan, met een hoofdknik naar de naamgeefster, toegekend aan een vrouwelijke dichter.

Indolente is een unieke toevoeging aan de Nederlandstalige poëzie. Indisch-Nederlandse herinneringscultuur, intieme lyriek, een koloniale geschiedenis van de pareloester, en Zeeuwse creuses geraapt door Oekraïense nieuwkomers: Dewi de Nijs Bik brengt dat alles samen in deze indrukwekkende bundel. Haar talent toont ze in uiteenlopende genres en tekstsoorten, van prozagedichten en vrije verzen tot poëtische variaties op diagrammen, instructies en zelfs een doxografie (een filosofisch genre uit de klassieke oudheid). Wat deze diversiteit samenbindt, is een collectieve geschiedenis van verplaatsing, migratie en exploitatie en een subliem poëtisch beeld: de oester, met haar harde schelp, kwetsbare vlees en de parel die ze vormt om zich te beschermen tegen het ondraaglijke dat haar treft.

De Nijs Bik plaatst zich met deze bundel in een traditie van Indisch-Nederlandse literatuur. In de titel weerklinkt ‘indo’, en dus de culturele identiteit van Indo-Europese ‘repatrianten’ die zich na de onafhankelijkheid van Indonesië in Nederland vestigden. ‘Omdat we geleefd hebben en nog steeds bestaan’, luidt een van de motto’s van de bundel, ontleend aan schrijver, journalist en activist Tjalie Robinson. Tegelijk alludeert de titel op ‘indolent’, een koloniaal stereotype

dat, aldus de dichter, gebruikt werd om Indo-Europeanen te typeren. De Nijs Bik, Indische Nederlandse van de derde generatie, spoort haar lezers aan om koloniale denkbeelden uit heden en verleden ter discussie te stellen. Vanuit haar persoonlijke ervaringen en identiteit zoomt ze uit naar een gedeelde geschiedenis die eeuwen, continenten en bevolkingsgroepen doorkruist.

De bundel opent met een afdeling waarin het lyrisch ik de Indisch-Nederlandse diaspora volgt tot in Californië. Een lyrische verbeelding van het bezoek aan een Indo-Californische familie wordt gevolgd door zoekende ‘Notities’ waarin de reiziger reflecteert op taal, waarneming en verwantschap. Indisch-Nederlands immaterieel erfgoed verschijnt in een afdeling met prozagedichten die de Indische keuken verbinden met het koloniale verleden. Daarna verlegt De Nijs Bik de focus radicaal in de lange titelafdeling: van de Indische herinnering naar het Caribische gebied in de vroege zestiende eeuw. In woorden verschijnt een schilderij dat het parelduiken idealiseert. We lezen mee met een verzoekschrift aan het Spaanse hof en met dossiers die de Spanjaarden bijhouden over tot slaaf gemaakten die ze dwingen naar pareloesters te zoeken. Een van hen, ‘La Insolente’, krijgt een weerwoord in een poëtische doxografie die haar inzichten en uitspraken memoreert.

Het lyrisch subject keert voorzichtig terug in enkele gedichten die het openwrikken van oesterschelpen verbeelden. De oester ‘omfloerst’ met haar speeksel ‘dat wat niet langer draaglijk is’ – de pijn van een verleden dat doorgegeven wordt in culturen en families? Sommige gedichten evoceren als ‘oefeningen’ het aftasten van de scherpe randen van de oester, het binnendringen zonder snijden en schaden. Zo verbeeldt de oester niet alleen de pijn maar ook de heling die gevonden wordt in verbinding en hechting aan een ander. De bundel besluit hoopvol met een afdeling gewijd aan Zeeuwse oesterrapers, net als de creuses die ze verzamelen uit andere windstreken aan de Noordzeekust beland. Ze vinden in elkaar een gemeenschap van rapers, verzamelaars, nieuwkomers.

Indolente is een bundel die op meesterlijke wijze historische kritiek en beeldende lyriek verenigt – een verbluffend en onnavolgbaar debuut.

De commissie van voordracht:

Gwennie Debergh

Koen Rymenants (voorzitter)

Pieter Verstraeten

Sven Vitse

Marieke Winkler